

LESBRIEF

In de bijstand

Inleiding

Beluister het verhaal van Remco. Bekijk ook de illustratie. In dit verhaal komt het woord 'vrijheid' in de breedste zin van het woord aan bod. Activeer de leerlingen om over de verschillende vormen van vrijheid te praten.

Woordweb

Laat de leerlingen in kleine groepjes verschillende woordwebs maken. Denk aan de genoemde voorbeelden uit het verhaal. Kiezen de leerlingen bijvoorbeeld 'oorlog', dan gaan ze daar dieper op in. Kiezen ze 'vrijheid van meningsuiting', dan gaan ze daar dieper op in. Denk aan homoseksualiteit, transgender, kinderarbeid, politieke voorkeur, gezondheid, armoede. Wat kunnen de leerlingen nog meer bedenken? Ga dieper in op de gevolgen van het ontbreken van vrijheid. Bijvoorbeeld bij het woord 'oorlog'. Kinderen in oorlogstijd, kinderen met een ster die niet meer naar school mochten, niet meer naar het zwembad of naar de bioscoop. Maar denk ook aan andere oorlogen, vele vluchtelingen die in hun eigen land niet hun mening mogen geven. Vrouwen die naar de gevangenis moeten omdat ze geen hoofddoek willen dragen. En denk ook aan de Oekraïense vluchtelingen. Ze spreken onze taal niet, zijn zij gevangen in een vreemde taal? Welke gevolgen een oorlog heeft, hangt ook af van waar je bijvoorbeeld woont. In welk land, in welke cultuur. Leerlingen kunnen in hun onderzoek dus verschillende gevolgen tegenkomen.

Presentatie

Laat de groepjes een kleine presentatie houden over hun woordweb.

- Hoe is het informatie zoeken gegaan?
- Hoe was de samenwerking?
- Is er veel op internet opgezocht?

Bijstand

In Nederland leeft een toenemend aantal mensen in armoede. Door werkeloosheid, gezondheidsproblemen, schulden of andere oorzaken. Vaak stapelen de problemen zich op. Armoede kan iedereen treffen, ouderen, jongeren, alleenstaanden, gezinnen met kinderen. Het overkomt zowel hoogopgeleide mensen als kansarme mensen.

Kinderen schamen zich er vaak voor dat hun ouder of ouders in de bijstand zitten. Dat is heel erg naar en dat zou niet moeten. Praat met de leerlingen over de bijstand. Over hoeveel mensen uit kunnen geven aan boodschappen en kleding. Bedenk dat dat alles steeds maar duurder wordt en dat het daarom steeds moeilijker wordt om rond te komen.

Praat hierover met de leerlingen. Wie zou het erg vinden om geen cadeautje te krijgen op zijn of haar kinderfeestje? Snappen ze dat het soms echt niet anders kan? En hoe erg is het dat je geen cadeautje krijgt, als je weet dat de leerling die in de bijstand zit niet eens geld heeft voor een nieuwe broek of gave gypies?

Elfje

Laat de leerlingen een elfje maken over vrijheid. Een gedicht van elf woorden dat altijd op dezelfde manier is opgebouwd: 1 woord, 2 woorden, 3 woorden, 4 woorden, 1 woord. Schrijf een voorbeeld of maak eerst samen een elfje.

Voorbeeld 1:

geld

geen geld

nooit extra geld

maar wel lieve ouders

rijkdom

Voorbeeld 2:

vrijheid

een droom

voor echt iedereen

hoe zou dat zijn?

geweldig

Voorbeeld 3:

vrijheid

ik zeg

ik zeg niets

want dat mag niet

doodstraf

Opdracht

Hoe kan jij de vrijheid van de ander vergroten? De leerlingen onderzoeken hun eigen ervaringen en opvattingen over vrijheid en hoe ze die voor een ander kunnen vergroten. Al werkend kunnen de leerlingen erachter komen dat je je nog vrijer kunt voelen, wanneer je de vrijheid van een ander vergroot. Met andere woorden: ik kan me niet echt vrij voelen als ik zie dat een ander de vrijheid wordt ontnomen. Denk bijvoorbeeld aan pestgedrag. Of dingen delen met elkaar.

Kies vier manieren waarmee jij de vrijheid van de ander kunt vergroten.

- 'Nee!' zeggen tegen pesten.
- Kleren die ik niet meer draag weggeven aan iemand die ze graag zou willen hebben.
- De sfeer in de klas verbeteren.
- Opkomen tegen discriminatie.
- Fair trade producten kopen, denk aan voedsel en kleding.
- Roddel op sociale media niet delen.
- Niet meteen oordelen over iemand.
- Afval uit de natuur opruimen.
- Iets voor een ander doen zonder dat ik iets terugverwacht.
- Mensen accepteren zoals ze zijn.
- Niet iemand buitensluiten in de groep.
- Niet iemand buitensluiten omdat hij/zij anders denkt.
- Dingen met elkaar delen, zodat de ander ook wat heeft.

Conclusie

Vergelijk de antwoorden met elkaar. Wat valt de leerlingen op? Is het moeilijk om de vrijheid van een ander te vergroten? Waarom wel of niet? Loop je risico? Kost het geld of tijd of allebei? Is dat vervelend of niet? Vind je het onzin? En maakt het wat uit of je iemand kent of niet?

Luistertip

Ter inspiratie en illustratie kun je met je leerlingen luisteren en kijken naar:

[Klokhuislied 'Je weet dat je wat mist'](#)

Jurrian van Dongen schreef dit lied wat gaat over je onzeker voelen, als je niet mee kan doen met de rest. Hij won er de Willem Wilminkprijs 2024 voor het beste kinderlied mee. Het lied is op muziek gezet door Jan en Keez Groenteman en wordt gezongen door Jesse Mensah.